

Szeged város díszpolgára: Gyulay Endre megyés püspök

„Az ember pedig megközelíthető...”

A szegedi közgyűlés 2000-ben Gyulay Endre szeged-csanádi megyés püspököt választotta Szeged díszpolgárának. Az egyházi vezető 1987 óta tölti be tisztségét, ez alatt a katolikus egyház új lehetőségekkel és új kihívásokkal került szembe Magyarországon.

– Püspök úr, hogyan fogadta a díszpolgári címet?
– Amikor elfogadtam a kitüntetést, tudtam, hogy nem az én személyes tevékenységemnek szól, hanem annak a keresztény értékrendnek, amit hirdetni próbálok, és amiért élek. Akik a címet nekem ítéltek, tudhatták, hogy ez az értékképviselő nem változik választási ciklusonként.

– Amikor ön 1987-ben püspök lett, átalakulás előtt állt a társadalom. Mi valósult meg azokból a terveiből, amelyekben akkor reménykedett?

– 1987-ben még nem merem remélni, hogy ekkora változás következnek. De püspöki felszentelésemkor azért jeleztem a hatalom számára, hogy a lelkiismereti szabadság megszerzését illetően türelmetlen vagyok. Léka bíboros „apró lépései” ellen semmi kifogásom, mondtam, csak éppen meg kellene gyorsítani őket. Egerben aztán nem éppen dicsérő választ kaptam erre. Később, amikor Németh Miklós kor-

mánya bejelentette a vallásszabadság biztosítását, szót kértem, és elmondtam: amíg iskoláinkat, szerzetesházainkat nem kaptuk vissza, aligha élhetünk szabadságunkkal. Ezért sem kaptam dicséretet. A lehetőségek igazi felmérése az egyházmegei zsinaton történhetett meg. A zsinat által kiszabott céloknak máig mintegy felét sikerült teljesíteni, a többi még hátra van.

– A kilencvenes években nagyot változott a világ: a társadalmi szerkezetváltozás olyan szociális problémákat hozott felszínre, amelyeket azelőtt kevésbé lehetett érezni. Mit gondol a társadalmi igazságtalanság mai kérdéseiről?

– Az egyház az emberek között él, s az egyháziaknak meg kell ismerniük mások, a nem hívő emberek gondolkodását is. A Magyar Katolikus Püspöki Kar ennek jegyében döntött „Az igazságosabb és testvériesebb világgért” című körlevelének elkészítéséről, amelyre örömmre én kaptam megbízást. Ebben a dokumentumban felmértük a magyar társadalom állapotát, és megfogalmaztuk az egyház ajánlásait a társadalmi kérdésekben. Mindezt egyformán ajánlottuk a polgárok és a politikusok figyelmébe. Az egyház szociális kérdésekben – a Rerum novarum-ban – korán, nem sokkal a kommunista kiáltvány után már megszólalt. Száz évvel később pedig II. János

Gyulay Endre megyés püspök: ez az értékképviselő nem változik választási ciklusokként. (Fotó: Schmidt Andrea)

Pál kiadta a Centesimus annus-t, amelyben nemcsak a kommunista osztályharcot, hanem a szélsőséges kapitalizmust is elítélte, s egy szociális piacgazdaságot javasolt. Én magam is úgy gondolom, hogy szociális és más társadalmi kérdésekben az egyháznak meg kell szólalnia az emberek védelmében.

– A kormány törvénymódosítást készít elő a szekták és gyanús tevékenységű kisegyházak bejegyzésének megakadályozásáról. Ön hogyan látja a szekták kérdését?

– Az egyháznak olyan példát kell adnia, hogy az emberek hozzájöjjenek, ne a szektákhoz. Sajnos papságunk

sok helyütt előregedett és megfogyatkozott, így ez a feladat nem könnyű. Ugyanakkor tudni kell, hogy e közösségeknek gyakran olyan módszereik vannak, amelyek elveszik az emberek szabadságát, lelki függőséget okoznak, és ideiglenesen tönkreteszik a hiszékenyeket. Gyakran lá-

programokat, amelyekben az Evangéliumot említik, de nem derül ki, hogy kicsoda is áll a dolog mögött. Amikor én az egyház nevében tanítok, mögöttem ott áll az egész egyházi tanítóhivatal, professzoraim, egyetemeim, s tudni lehet, hogy a Szentírás magyarázatát korszerű kutatás előzte meg. Ha azonban a Szentírásból valaki kiemel három mondatot és a maga kedvére magyarázza, azzal a világvégétől a háborúig sok minden igazolható. Nagyobb felvilágosító munka kellene arról, hogy melyik közösségnek mi a célja valójában.

– Engedjen meg egy személyes kérdést: én nem is ismerem más ilyen magas szintű vezetőt, akinél állandóan be volna kapcsolva a telefonja, és látogatóit nem szűri meg semmilyen titkárság. Mi az oka ennek?

– Ha már kérdezi: amikor püspököknek kineveztek, magamba fordultam, és azt kértem az Úrtól, hogy ember maradhassek. A hatalom, még egy egészen kevés hatalom is, ki tudja forgatni emberségéből az embert. Egy brigádvezetőtől is lehet rettegni, ha a beosztottja elkésett vagy rosszul fogja a kapanyelet. Én nem akarom, hogy tőlem féljenek. Ember pedig megközelíthető, megközelíthető, sőt, bírálható is. Csak így válhatnak szolgálatára az embereknek.

Panek Sándor

Pro Urbe-díj Gyimesi Kálmánnak

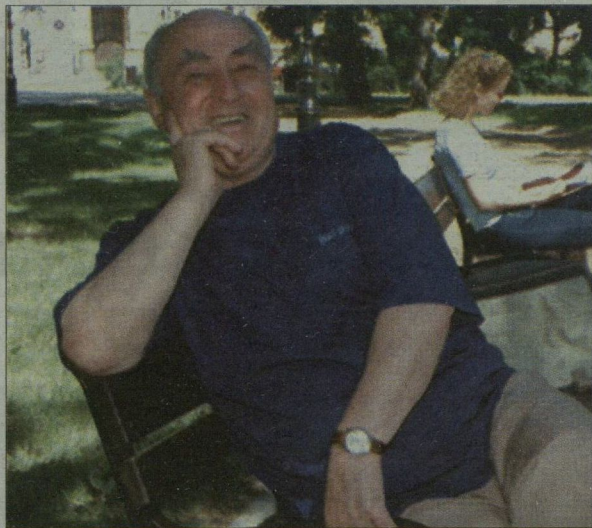
„Korán kelek és mindennap énekelek”

Szeged napján Pro Urbe-díjjal tüntették ki Gyimesi Kálmán érdemes művész operaénekest, a Szegedi Nemzeti Színház örökös tagját. A jeles baritonistát ebből az alkalmából kérdeztük.

– Fantasztikus jó évadom volt – mondja Gyimesi Kálmán, amikor a Stefánia egyik padján beszélgetni kezdünk. – Még a nyáron, a Dóm téren bemutatott Cigánybáróban alakított Zsupánért a közönség szavazatai alapján nekem ítéltek a szabadtéri aranygyűrűjét. Aztán szezon közben beugrottam Kubanek hentes szerepébe a Csókos asszony című Zerkovitz-operettben, amivel a budapesti operafesztiválon elnyertem a legjobb karakteralakítás díját. Száz-ezer forint is járt mellé, ami egy nyugdíjas művésznek mindig jól jön. Az már hab volt a tortán, hogy Szeged napján átvehettem a város házában a Pro Urbe-díjat, ami harmincnyolc évi szegedi munka, sok szép szerep után nagyon megtisztelő elismerés.

– Miben láthatja legközelebb a közönség?

– Júliusban újra Zsupánt játszom a Cigánybáróban, és kaptam egy másik feladatot is a szabadtérin: Czille leszek a Hunyadi László előadásain. Most épp Cser Miklós dirigálásával Pécsen a Rigolettót próbálom, június elején lesz az előbemutató, majd októbertől játsszuk sorozatban. Szonda Évának köszönhetem, hogy újra eszébe jutottam a pécsieknek, régebben énekel-

Gyimesi Kálmán: „Számomra az határozza meg a város arculatát, milyen a színház, a futballcsapat, az újság és a Virág cukrászda.” (Fotó: Gyenes Kálmán)

tem már ott a trubadúrban, a Bánk bánban és a Pillangókisasszonyban.

– Mik a legfontosabb dolgok az ön számára Szegeden?

– A város arculatát négy dolog határozza meg számomra: milyen a színház, a futballcsapat, az újság és a Virág cukrászda. Ha finoman fogalmazok, azt mondom, van még min javítani. A színházban igazi társulatot kellene építeni, jobban kellene foglalkozni a fiatalokkal. Azért van szükség a kórosztályombeli öregekre is, hogy tőlünk tanuljanak bizonyos dolgokat a fiatalok. Mert vannak olyan elemek, trükkjei a szakmánknak, amit egymástól nem tudnak elsajátítani. CD-ről sem lehet mindent megtanulni, mert színpadi szí-

tuációban, élő zenére egészen máshogy kell énekelni.

– Minek köszönheti, hogy 67 évesen is főszerepeket játszhat?

– Jó adottságokkal indultam, és mindig egészséges életet éltem. Fantasztikus tanárim voltak, akiknek sokat köszönhetek, mert bejöttek a helyes énektechnikára és a pályám építésére vonatkozó tanácsaik. Korán fekszem, korán kelek, mindennap eléneklek két-három Schubert-, Schumann- vagy Wolf-dalt. Nélkülük nem lehet élni, tisztítják a lelket, az agyat, a torkot. A dalzsongos dolgokat a fiatalok, fiatal énekesek életéből, akik mindjárt Otellóként szeretnék kezdeni a pályájukat.

H. Zs.

Pro Urbe-díjas: Szabó Magdolna

Szeretetpalástba burkolódzva

Jászságára büszke szegedieként nyerte el a város egyik legrangosabb kitüntetését, a Pro Urbe-díjat dr. Szabó Magdolna. Ez a legutóbbi elismerés ürügy arra, hogy vallomásra bírjuk a Szegedi Egyetem egykori felelős szerkesztőjét, a Dél-magyarország szerkesztőjét, majd főmunkatársát; a néprajzkutatót; a közismert karitatív személyiségét.

„...Szülőházam mindig a Jászság marad, de Szeged lett az otthonom. Ezerarcú ez a város: évszakonként, napszakonként más és más az aurája. Szeged: a szépség, a nyugalom, a harmónia, a Tisza méltósága, ugyanakkor a nyüzsgő diáknegyed, illetve a tudomány és a művészetek fennkölt panteonja. De azt is érzem, hogy ez a város néha olyan, mint egy tanácsaltanul tébláboló gyerek, aki elveszhet az érte tenni akarók elmentése, nagy igyekezetében. Ezért ezt a gyereket nagyon kell szeretni és gyámoltani. Mikor a városért és lakóiért való cselekvés lehetősége megadott számomra is, akkor váltam igazán szegedivé. Ezt az újságrásnak is köszönhetem.

Számomra az újságírás klasszikus értelemben vett hivatás, örökös készenlét, érdeklődés, olvasószolgálat – egy szóval: humanizálás. Az írás legyen naprakész, információgazdag, de hiteles és igényes, szép magyar nyelven szóló, színes, sokrétű – egy szóval: emberközel. Ezek a Dél-magyarország legfőbb értékei is, ezek tették az elmúlt kilencven esztendőben a vidék legjobb napilapjává, ked-

„Számomra az újságírás klasszikus értelemben vett hivatás, örökös készenlét, érdeklődés, olvasószolgálat – egy szóval: humanizálás.” (Fotó: Schmidt Andrea)

velté az olvasóknál és rangos műhellyé szakmai körökben. A nemes hagyományokat nem könnyű a mai igényekkel ötvözni, de egy percre sem szabad arról megfeledkezni, hogy a lap előfizetői már tudnak olvasni, a sorok között is, s visszajeleznek. Hálás vagyok a sorsomnak, hogy nekem sok pozitív, szeretetteljes visszajelzés jutott. Ennek tartom a Pro Urbe díjat is... Úgy vagyok vele, mint Szent-Györgyi Albert, legnagyobb interjúalanyom, aki azt mondta: neki a díszpolgárság azt jelenti, hogy van egy helye a szegediek szívében. Megszerette városom, Szeged polgárai szívében kitüntetett helyen lenni számomra is különleges adomány, megbecsülésüket nagyon meg kell köszönnöm és becsülnöm, szeretettel, tisztos-

séggel, további sok munkával kell megtartanom.

Az emberek megismerése és formálása az újságírás és a néprajztudomány alapja is. E kettő szenvedély így kapcsolódik össze bennem, elválaszthatatlannul.

A máltai szeretetszolgálatba hívásra, 1994-ben kerültem. Indítékomat, erőforrásomat talán megmagyarázza az alábbi történet. Az aacheni dóm előtt a naprátyúzott Szent István királyunk frissen fölavatott szobrának palástjára, s e csodás látvány hatására mondta nekem a Magyar Máltai Szeretetszolgálat karizmatikus megalapítója, Csilla von Boeselager: „Látod, ez a szeretettény! Ezt vidd haza, Magdi! Ebbe a palástba takard a tiedet...”

Ú. I.

Király-König Péter emlékére

Königként a stájerországi Koglhofban született, Királyként Szegeden hunyt el a tizenöt napján hetven évet élt Király-König Péter. A Szabolcsi Bence és Tóth Aladár szerkesztésében 1930-ban megjelent Zenei lexikonban olvasható: „K. P. zeneszerző az akadémikus-romantikus irányzat híve, kompozíciói nagytudású, hivatott muzsikusra vallanak.”

Király-König szülőhelye, a sosem hallott Koglhof mély völgyében fekszik. A stájer falucska leghíresebb fia innen indulva kapaszkodott föl a kor honi zeneművészetének csúcsára. Útja az admonti Benedek-renden keresztül vezetett a Budapesti Zeneakadémiára. A fölszentelés előtt álló teológus 1893 őszén kezdte meg tanulmányait az akadémián ahol Dohnányi Ernő is évfolyamtársa volt.

1904. február 16-án vette át a Szegedi Zeneiskola irányítását. A kitűnő pedagógus pezsgő zenei életet teremtett szűkebb pátriánkban. 1909. május 11-e mérföldkő a város zenetörténetében, ugyanis ezen a napon mutatták be az első szegedi operát, Király-König: A falusi bányász című művét. A Szegedi Friss Újság ismeretlen kritikusa a lap május 12-ei számában írta: „Az évad utolsó napjaiban szenzációs esemény volt a szegedi színpadon: operabemutató, méghozzá magyar szerzőtől, szegedi embertől (...). A közönség megérezte ennek a bemutató előadásnak kivételes nevezetességét, és olyan ünneplésben részesítette a kiváló zeneszerzőt, amint igazán megérdemel.”

Király-König Péter a világi és az egyházi zene újszólván valamennyi műfajában jelentőset alkotott. Három szimfóniája, Magyar szvitje, 100 zsoltára, a Négy évszak, a Himnusz Budavárához, továbbá kamarazenei művei, énekkari szerzeményei és dalai előkelő helyet biztosítottak számára a világi zeneszerzők között. Formaművészetét különösen sokra értékelték. Néhány kontrapunktikus művét példaként tanították az Akadémián. Misesi nagyra becsült, értékes kincsei katolikus egyházzenei irodalmunknak. Olthatatlan szeretettel ápolta a klasszikus magyar zene hagyományait. Kevéssel halála előtt Szent István oratóriuma kapcsán egész életéről vallott:

– Ebben a műben Gizella áriája a legszebb rész. A szívemmel írtam. Ez én sorsomat mutatja: ő is idegenből jött és rajongóan magyarrá lett...

Thékes István

Gálakoncert a Deákhan

Munkatársunktól

„Együtt Európába 2000” címmel gálakoncertet rendeznek hétfőn 18 órakor a Deák Ferenc Gimnázium dísztermében a brnói (Csehország) Jaroslava Kvapila Művészeti Iskola és a szegedi Király-König Péter Zeneiskola szervezésében. Az est házigazdája Beslin Anita, a műsorban a két zeneiskola legtehetségesebb növendékei lépnek fel zongorára, hegedűre, gordonkára, fuvolára és énekhangra írt művekkel.